

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

Кафедра педагогіки і методики викладання історії та
суспільних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Тамара ЯНЧЕНКО

(підпис)

(прізвище та ініціали)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма **«Педагогіка вищої школи та адміністрування освіти»**

(назва освітньої програми для нормативних дисциплін. Не вказується, якщо дисципліна є вибірковою)

2024 – 2025 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Протокол № 1 від «30» серпня 2024 року.

Розробники: Янченко Тамара Василівна, доктор пед. наук, професор, зав. кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Мова навчання – українська.

Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «*Методологія та організація наукових досліджень*» є формування у студентів, майбутніх викладачів закладів вищої освіти та керівників структурних підрозділів закладів освіти, компетентностей щодо теорії та практики організації науково-педагогічних досліджень.

Завдання навчальної дисципліни:

- формування розуміння сутності провідних методологічних підходів, що існують у педагогічній науці;
- формування компетентностей щодо визначення наукового апарату дослідження, аналізу фактологічного матеріалу, використання різноманітних дослідницьких методів, написання висновків, оформлення результатів дослідження;
- засвоєння принципів академічної доброчесності та розвиток умінь щодо здійснення наукових досліджень на засадах академічної доброчесності.

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» охоплює коло теоретичних і практичних питань, що стосуються організації наукових педагогічних досліджень, застосування сучасних методологічних підходів, визначення наукових підходів і принципів дослідження, підбору і використання методів дослідження.

«Методологія та організація наукових досліджень» є обов'язковим освітнім компонентом. Вивчення дисципліни сприяє процесу засвоєння знань щодо визначення наукового апарату дослідження, формування компетентностей, пов'язаних з аналізом наукової літератури та інших джерел, використанням адекватних методів наукових досліджень, оформленням дослідницької роботи згідно з чинними вимогами, дотриманням принципів академічної доброчесності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методологія та організація наукових досліджень у галузі педагогіки, зокрема таких, що стосуються актуальних проблем педагогіки вищої школи та адміністрування освіти.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Методологічні засади педагогічних досліджень.
2. Організація педагогічних досліджень.

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	3	3
Кількість годин:	90	90
- лекції	14	8
- практичні / семінарські	16	8
- лабораторні	-	-
- індивідуальні завдання	-	-
- самостійна робота студента	60	74

Передумови для вивчення дисципліни. Міждисциплінарні зв'язки з такими навчальними дисциплінами: «Сучасні інформаційні технології та методика застосування комп'ютерної техніки в освітньому процесі та наукових дослідженнях», «Актуальні проблеми педагогіки», «Педагогіка та психологія вищої школи», «Менеджмент освіти», «Інноваційні освітні технології».

Очікувані результати навчання

У процесі вивчення дисципліни передбачається формування у студентів наступних *компетентностей*:

Загальні та фахові компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень»:

ЗК1. Здатність до критичного та абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК1. Здатність проектувати і досліджувати освітні системи.

СК2. Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.

СК5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.

СК9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в освітній та дослідницькій діяльності.

СК13. Здатність ефективно використовувати особистісний потенціал креативності в генеруванні педагогічних та управлінських ідей.

Навчальна дисципліна сприятиме досягненню таких *програмних результатів навчання*:

РН1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію наукових педагогічних досліджень.

РН2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

РН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

РН9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі				
		л	пр	лаб.	інд.	срс		л	пр	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Методологічні засади педагогічних досліджень												
Тема 1. Загальна характеристика досліджень у галузі педагогіки	6	2	-	-	-	4	6	2	-	-	-	4
Тема 2. Методологічні засади наукового дослідження	24	4	4	-	-	16	24	2	2	-	-	20
Тема 3. Методи дослідження в освіті та педагогіці	18	2	4	-	-	12	18	-	2	-	-	16
Разом за змістовим модулем 1	48	8	8	-	-	32	48	4	4	-	-	40
Змістовий модуль 2. Організація педагогічних досліджень												
Тема 4. Особливості організації педагогічного дослідження	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 5. Обробка та оформлення результатів дослідження	18	2	4	-	-	12	18	2	2	-	-	14
Тема 6. Академічна доброчесність	18	2	4	-	-	12	18	2	2	-	-	14
Разом за змістовим модулем 2	42	6	8	-	-	28	42	4	4	-	-	34
Усього годин	90	14	16	-	-	60	90	8	8	-	-	74

Форми та методи контролю навчальних досягнень

Поточний контроль: усне і письмове опитування; індивідуальні завдання; доповіді; студентські презентації виконаних завдань.

Підсумковий контроль: залік.

Розподіл балів за темами:

	Поточне оцінювання та самостійна робота						Письмова робота	Творча робота	Сума
	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
Тема	T1	T2	T3	T4	T5	T6			
Бали	7	17	17	7	17	17	9	9	100

Критерії оцінювання результатів навчання:

а) робота на практичному занятті

Усна відповідь на практичному занятті

до 5 балів

Активність (доповнення, запитання)

1 – 2 бали

Доповідь

до 5 балів

Письмова робота

до 9 балів

Творча робота

до 9 балів

б) самостійна робота

до 7 балів

Робота на практичному занятті оцінюється за такими критеріями: 5 балів – студент у повному обсязі опрацював програмовий матеріал, має глибокі та міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, робить аргументовані висновки; 4 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, може узагальнювати та застосовувати набуті знання, відповідь містить незначні неточності; 3 бали – студент може відтворити основні положення програмового матеріалу, його відповідь неповна; 1 – 2 бали – відповідь неповна, містить багато неточностей, головний зміст питання не розкрито, студент має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D		
60 – 67	E	задовільно	не зараховано з можливістю
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю	

		повторного складання	повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

№	Назва теми	Кількість годин
1	Характеристика процесу наукового пізнання. Суб'єкти та об'єкти пізнання. Взаємозв'язок пізнання і практики. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Принципи побудови наукового дослідження.	4
2	Філософські та загальнонаукові основи дослідження. Мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження. Теоретичне і практичне значення дослідження. Визначення методологічних засад (методологічного апарату) дослідження за обраною темою.	16
3	Опитування як метод педагогічного дослідження (бесіда, інтерв'ю). Педагогічний експеримент. Розробка програми педагогічного експерименту. Обробка результатів педагогічного експерименту.	12
4	Підготовка до науково-дослідної роботи у сфері педагогіки. Програма педагогічного дослідження, її функції та структура. Роль особистості науковця у проведенні дослідження. Вибір і застосування методів дослідження.	4
5	Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: статистичні, графічні, табличні. Таблиця як засіб відображення кількісних ознак досліджуваного об'єкта. Текстова і цифрова частини таблиці. Структура таблиці. Оформлення таблиці та її розміщення у науковій праці. Оформлення графіків та діаграм. Математичні методи опрацювання результатів дослідження.	12
6	Самоплагіат. Санкції за порушення академічної доброчесності. Інструменти підвищення ефективності кодексу академічної етики.	12
	Разом	60

Матеріально-технічне забезпечення

Для організації освітнього процесу використовується комп'ютерна техніка, мультимедійні проектори та методичні матеріали.

Рекомендовані інформаційні джерела

Основна література

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
2. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження. Київ: Наукова думка, 2008. 278 с.
3. Гордієнко С. Г. Молодому науковцю коротко про необхідне: науково-методичний посібник. Київ: КНТ, 2007. 92 с.
4. Грицюк Л., Гусак П., Завацька Л. Магістерська робота: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2002. 94 с.
5. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
6. Ільченко О.Ю. Методологія та організація наукових досліджень. Полтава, 2022. URL: http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%86%D0%BB%D1%8C%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_2022.pdf
7. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2009. 240 с.
8. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава: Оріяна, 2012. 183 с.
9. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
10. Методологія і методи соціально-педагогічних досліджень: навчальний посібник. Ніжин: Редакційно-видавничий відділ НДПУ ім. М. Гоголя, 2002. 287 с.
11. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
12. Мокін Б. І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2015. 317 с.
13. Науково-педагогічне дослідження : навчальний посібник для магістрантів / Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семенов, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь. Суми: СОІППО, 2015. 190 с.
14. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. / за ред. А. Є. Конверського. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
15. Пихтіна Н. П., Нестерець С. О. Основи наукових досліджень в опорних схемах. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 71 с.
16. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник для вищих педагогічних закладів освіти. Київ: РННЦ «Деніта», 2000. 259 с.

17. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. *Методологія науково-педагогічних досліджень: підручник*. Рівне: Волинські обереги, 2013. 360 с.
18. Сухомлинська О. В. *Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем*. Київ : А.П.Н., 2003. 70 с.
19. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. *Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник*. Київ: Наукова думка, 2003. 295 с.
20. Янченко Т. *Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник для студентів*. ОП «Педагогіка вищої школи та адміністрування освіти» Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2024. 75 с.

Допоміжна література

1. Архіпова С. П. *Основи соціально-педагогічних досліджень*. Черкаси: Видавництво ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2011. 239 с.
2. Дичківська І. М. *Інноваційні педагогічні технології*. Київ: «Академвидав», 2004. 218 с.
3. Дубасенюк О.А. *Методологія та методи науковопедагогічного дослідження: навч.-методичний посібник*. Житомир: Полісся, 2016. 256 с.
4. Єріна А.М. *Методологія наукових досліджень: навчальний посібник*. Київ: «Академвидав», 2004. 212 с.
5. Кремень В. *Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати*. Київ: Грамота, 2005. 448 с.
6. *Методологія та методи соціальних досліджень: навчальний посібник*. Київ: ДЦССМ, 2003. 216 с.
7. Паніна Н.В. *Технологія соціологічного дослідження*. Київ: НАН України, 2007. 320 с.
8. Філіпенко А.С. *Основи наукових досліджень: конспект лекцій*. Київ: Академвидав, 2004. 208 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/>.
2. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
4. Академічна доброчесність: проблеми реалізації та відповідальність. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%90%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C:_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%B%D0%B5%D0%BC%D0%B8_%D1%80%D0%B5%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97_%D1%82%D0%B0_%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C

5. Методологія педагогічного дослідження: URL: <http://studentam.net.ua/content/view/3523/97/>.
6. Методологія педагогічного дослідження. URL: https://studopedia.com.ua/1_59351_metodologiya-pedagogichnogo-doslidzhennya.html.
7. Методологія і методи педагогічних досліджень. URL: https://pidruchniki.com/19120621/metodologiya_metodi_pedagogichnih_doslidzhen.
pedagogika/
8. Методологія та методика педагогічного дослідження. URL: https://stud.com.ua/46392/pedagogika/metodologiya_metodika_pedagogichnogo_doslidzhennya.
9. Сацик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? URL: <http://education-ua.org.ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontsepsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti>.
10. Fishman T. «We know it when we see it» is not good enough: toward a standard definition of plagiarism that transcends theft, fraud, and copyright. 4th Asia Pacific Conference on Educational Integrity (4APCEI). 28–30 September 2009, University of Wollongong NSW Australia, 2010, p. 1–4. URL: <http://ro.uow.edu.au/apcei/09/papers/37>.